

Udskriftsdato: 23. december 2025

2017/1 BSF 141 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om at sikre forbrugernes rettigheder ved køb og vedligeholdelse af elektriske apparater

Ministerium: Folketinget

Forslag til folketingsbeslutning

om at sikre forbrugernes rettigheder ved køb og vedligeholdelse af elektriske apparater

Folketinget pålægger regeringen inden den 1. januar 2019 at iværksætte en række initiativer, der gavner forbrugernes rettigheder ved køb af elektroniske husholdningsprodukter, herunder:

- 1) at indføre et forbud mod, at producenter af elektriske apparater bevidst designer deres produkter til at have en begrænset levetid – såkaldt planlagt forældelse,
- 2) at forbyde virksomheder at tage et gebyr for undersøgelse af produkter inden for reklamationsperioden,
- 3) at forlænge reklamationsperioden,
- 4) at pålægge producenter at oplyse produktets estimerede levetid og at sikre, at reservedele til produktet kan erhverves i denne periode.

Bemærkninger til forslaget

Samfundet er inde i en udvikling, hvor »køb og kasser« mere og mere præger virkeligheden.

Ofte er det ufrivilligt, at vi kasserer de ting, vi ejer. Det kan være, fordi de bryder sammen langt tidligere, end vi forventede, eller fordi det er alt for dyrt at få tingene repareret, i forhold til hvad det koster at købe nyt. Desuden er det ikke nemt at købe holdbare produkter, fordi man ikke kan se på et produkt, hvor længe det holder – ligesom det er svært at gennemskue, hvor krævende og dyr en reparation vil være. Selv den bevidste forbruger har derfor svært ved at handle.

Ud over det økonomiske tab for den enkelte forbruger belaster det ressourcer, miljø og klima, hver gang vi vælger at kassere i stedet for at reparere. Vi producerer mere og mere affald, jf. Miljøministeriets rapport »Fremskrivning af generering og behandling af affald«, Frida 2015, Miljøprojekt nr. 1659, 2015. Det er en udvikling, der kommer til at ligge os til last, hvis ikke vi gør noget. Den udvikling ønsker forslagsstillerne at modvirke gennem en række politiske tiltag som avanceret genbrug, cirkulær økonomi m.m. Områder, hvor Danmark heldigvis – bl.a. gennem ressourcestrategier – er i gang, men hvor der stadig er plads til markante forbedringer. Hver gang vi smider væk, gør det et indhug i vores tilgængelige ressourcer, fordi graden af genbrug sjældent er på 100 pct.

Forbrugere bliver gradvis mere bevidste om at foretage indkøb på en mere bæredygtig måde. Med dette beslutningsforslag ønsker Socialistisk Folkeparti at gøre det nemmere at vælge produkter, der er funktionsdygtige i en længere periode, og som samtidig kan repareres nemmere og uden større omkostninger. Det skal være nemmere og mere gennemskueligt at vælge et elektrisk apparat, der holder og på den måde ikke belaster ressourcer, miljø og klima så hårdt.

Det tyske miljøministerium har foretaget en undersøgelse af elektriske apparaters levetid. Den viser, at der er sket et bekymrende stort fald i produkternes levetid, jf. artiklen »Hårde hvidevarer dør tidligere og tidligere«, www.ing.dk, den 3. marts 2015. Eksempelvis viser undersøgelsen, at vaskemaskiners levetid er et problem. I perioden 2004 til 2012 er den procentvise andel af apparater, der skal udskiftes på grund af en defekt, fordoblet. Det er en bekymrende udvikling, som forslagsstillerne ønsker at ændre på.

For at blive ved vaskemaskinen som et genkendeligt eksempel vil det for de fleste være en større investering. Det må antages, at der ikke er nogen, der køber en vaskemaskine med forventning om, at den kun holder i 2 år. Derfor giver det mening, at reklamationsperioden på eksempelvis hårde hvidevarer svarer til den forventede levetid. Forslagsstillerne vil gerne have reklamationsperioden forlænget.

Forbrugeren skal endvidere sikres større gennemsigtighed og bedre oplysning om, hvor længe det kan forventes at et produkt er funktionsdygtigt. Dette ønsker forslagsstillerne skal ske ved at indføre en mærkningsordning, der skal skabe større tryghed for forbrugeren, og samtidig skal det gøre det nemmere at foretage mere bæredygtige indkøb af hårde hvidevarer og andre elektriske apparater. Som supplement til en sådan ordning ønsker forslagsstillerne endvidere, at virksomhederne sikrer, at der kan erhverves de nødvendige reservedele til det apparat, der måske ellers måtte have været kasseret, fordi det enten er for dyrt eller besværligt at anskaffe reservedele. Initiativet skal gøre det nemmere for forbrugeren at anskaffe sig et produkt, der er holdbart også på den lange bane.

Initiativerne i beslutningsforslaget skal også tilgodese virksomhederne, der fremstiller elektriske apparater. Producenterne skal gives et positivt incitament til at fremstille produkter, der er mere holdbare og nemmere at få repareret. Sådanne produkter kan prissættes højere, og på den måde har forslaget en kommerciel fordel for virksomhederne. En højere pris er ikke til gene, da produktet er af bedre kvalitet og ikke skal udskiftes så ofte.

Beslutningsforslaget indeholder endvidere forslag om et forbud mod planlagt forældelse, det vil sige, at fabrikanten bevidst designer sine produkter til at blive ringere eller helt holde op med at fungere efter et

stykke tid. Et eksempel, der står stærkt, er batteriet i Apples iPhone; det bliver sløvt og mister gradvis sin holdbarhed, jf. artiklen »Apple indrømmer: Jo vi gør din telefon langsommere, men der er en god grund til det«, www.cw.dk/art/242055, den 21. december 2017.

Tendensen med planlagt forældelse er med til at forstærke brug og smid væk-kulturen, der ikke er gavnlige for andre end de virksomheder, der ønsker at narre og udnytte forbrugerne. Derfor er der brug for at gøre op med denne måde at fremstille elektronik på. Når produkter fremstilles, med bevidst henblik på at forbrugeren skal ty til at købe et nyt i stedet for at få det repareret, er det til stor gene både for den enkelte forbruger og for miljøet. Forbrugerrådet Tænk har kraftigt kritiseret såkaldt planlagt forældelse og efterlyser politiske tiltag.

Beslutningsforslaget skal være med til at bære danskernes forbrug mod en mere cirkulær økonomi, noget forslagsstillerne ved, at regeringen også er optaget af.

Eksempelvis udtalte miljøminister, Esben Lunde Larsen, den 7. juni 2017, at han ser et stort potentiale i cirkulær økonomi. Han sagde bl.a., at Danmark er moralsk forpligtet hertil, fordi landet har de nødvendige ressourcer. Se <https://www.regeringen.dk/cirkulaer-oekonomi/video-esben-lunde-larsen/>. Forslagsstillerne er enige med regeringen i, at Danmark har et ansvar, og derfor fremsætter Socialistisk Folkeparti dette beslutningsforslag, der skal gøre det nemmere for danskerne at få produkter, der holdere længere, frem for at udskifte dem.

Forbrugerrådet Tænk oplyser, at danske forbrugere ofte bliver mødt med et gebyr for at få et produkt undersøgt for en defekt, jf. artiklen »Det holder ikke! « på www.taenk.dk. Socialistisk Folkeparti mener, at gebyret kan føre til, at produktet bliver udskiftet i stedet for at blive forsøgt repareret.

Forbrugerrådet Tænk oplyser også, at 7 ud af 10 danskere har kasseret et produkt, der kunne have været repareret, og at 9 ud af 10 personer mener, at det er vigtigt, at deres produkter kan repareres. Der henvises til Forbrugerrådet Tænks notat af 11. oktober 2017 »Produkter skal kunne holde og kunne repareres«.

Andre EU-lande har allerede indført en længere reklamationsfrist end de 2 år, som Danmark har.

I Finland findes der ingen specifik periode, og Holland har ingen begrænsninger. Norge har 2 år, og 5 år på genstande, der har en væsentlig længere levetid. Storbritannien har 6 år, Spanien 3 år, og Sverige ligeledes 3 år, for varer købt efter den 1. april 2015. Frankrig har endvidere indført en lovgivning, der tvinger producenter til at oplyse forbrugeren om levetiden på hårde hvidevarer, herunder at oplyse, hvor længe man vil kunne få reservedele, og i Europa-Parlamentet arbejdes der for et forbud mod såkaldt planlagt forældelse. Der henvises til Forbrugerrådet Tænks notat »Bedre, billigere og bæredygtige produkter i handlen«, maj 2015, og Forbrugerrådet Tænks notat »Produkter skal kunne holde og kunne repareres«, den 11. oktober 2017, samt artiklen »Så længe gælder reklamationsretten i EU« af 17. september 2012 på www.samvirke.dk.

Danmark halter således efter en række lande, der varetager forbrugernes interesse bedre. Det ønsker Socialistisk Folkeparti at ændre med dette beslutningsforslag.

Forslagsstillerne diskuterer gerne de præcise metoder og tidsfrister. Det afgørende er at nå målet om, at produkter skal konstrueres, så de holder længere og er lette at reparere.

Skriftlig fremsættelse

Lisbeth Bech Poulsen (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at sikre forbrugernes rettigheder ved køb og vedligeholdelse af elektriske apparater.

(Beslutningsforslag nr. B 141)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.